วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร 38(3): 86-99

ต้นทุน–ผลตอบแทนและผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย

Cost–benefit and Economic, Society and Environmental Impacts of Srivijaya Naked Neck Chicken Production

จรีวรรณ จันทร์คง[1*] และณปภัช ช่วยชูหนู[2]

Jareewan Chankong[1*] and Napapach Chuaychu-noo[2]

[1]สาขาเกษตรประยุกต์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย นครศรีธรรมราช 80110

[2]สาขาวิทยาศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย นครศรีธรรมราช 80110

[1]Division of Applied Agriculture, Faculty of Agriculture, Rajamangala University of Technology Srivijaya Nakhon Sri Thammarat, Thailand 80110

[2]Division of Agricultural Science, Faculty of Agriculture, Rajamangala University of Technology Srivijaya Nakhon Sri Thammarat, Thailand 80110

*Corresponding author: jareewan.rmutsv@gmail.com

Received: *June 26, 2020*
Revised: *January 11, 2021*
Accepted: *February 23, 2021*

Abstract

Encouraging small-scale farmers to raise native chickens as supplementary career, however effective cost and benefits management will increase farmers' income. The objective of this research was to investigate cost and benefit of producing native chicken and assessment economic, social and environmental impacts. By studying from farmers who raised Srivijaya Naked Neck chicken Chulabhorn district, Nakhon Sri Thammarat province. The sample was collected from 30 farmers by using a structured interview. The result of the research showed that farmers who raised Srivijaya Naked Neck chicken have average net profit per production cycle at 1,407.22 Baht/person and average profit over cash cost is 4,815.86 Baht/person. The average total cost of raising Srivijaya Naked Neck chicken was 12,728.28 Baht/person, which were separated into fixed and variable costs. The most fixed cost was depreciation of poultry structure, which was not cashed at 44.61 percent. The average total variable cost was 11,969.64 Baht/ person. The three important variable costs were chicken feed, with the highest percentage at 60.03 percent, opportunity cost, non-cash household labor accounting for 22.14 percent and the chicken breed accounted for 13.34 percent, respectively. While the distribution channels showed that farmers preferred selling Srivijaya Naked Neck chicken to merchants in the local area, with the high percentage accounting for 73.33 percent, followed by distribution to wholesale merchants/ retail merchants accounting for 16.67 percent. As for the economic, social, and environmental impacts of Srivijaya Naked Neck chicken production, the result showed that farmers were most

affected by society, especially for family members having more opportunities to participate in activities. Followed by economic impacts ($\overline{X}$ = 3.83), especially in issues relating to increasing career opportunities in the community reducing unemployment ($\overline{X}$ = 3.56), and environmental impacts from raising Srivijaya Naked Neck chicken, especially in terms of beneficial use of natural resources in the community ($\overline{X}$ = 2.86). Therefore, the promotion and support of local chicken production for farmers to have common guidelines and goals will help economic, social and environmental benefits in the long run.

Keywords: Thai native chicken, Srivijaya Naked Neck chicken, production, cost, benefit

บทคัดย่อ

ในการส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยสามารถสร้างอาชีพเสริมจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองนั้น การมีข้อมูลด้านการจัดการต้นทุนและผลตอบแทนที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนผลตอบแทน และการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัยของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อรอบการผลิต 1,407.22 บาท/ราย และกำไรเหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อรอบการผลิต 4,815.86 บาท/ราย ด้านต้นทุนรวมเฉลี่ยในการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยต่อรอบการผลิต 12,728.28 บาท/ราย โดยจำแนกเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ด้านต้นทุนคงที่มากที่สุด คือ ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนที่ไม่เป็นเงินสด คิดเป็นร้อยละ 44.61 สำหรับต้นทุนผันแปรที่สำคัญ 3 รายการ ได้แก่ ค่าอาหารไก่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.03 ค่าเสียโอกาสแรงงานครัวเรือนที่ไม่เป็นเงินสด และค่าพันธุ์ไก่ คิดเป็นร้อยละ 22.14 และ 13.34 ตามลำดับ สำหรับช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าเกษตรกรนิยมจำหน่ายไก่คอล่อนศรีวิชัยให้พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาคือ จำหน่ายให้กับพ่อค้าขายส่ง/พ่อค้าขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 16.67 ด้านการประเมินผลกระทบจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย เกษตรกรได้รับผลกระทบด้านสังคมมากที่สุด ในประเด็นด้านสมาชิกในครอบครัวมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วยกันมากขึ้น ($\overline{X}$ =3.83) รองลงมา คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในประเด็นด้านการเพิ่มโอกาสการประกอบอาชีพในชุมชน ลดปัญหาการว่างงาน ($\overline{X}$ =3.56) และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ในประเด็นด้านการนำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\overline{X}$ =2.86) ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตไก่พื้นเมืองแก่กลุ่มเกษตรกร เพื่อให้มีแนวทางและเป้าหมายร่วมกัน ช่วยให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

คำสำคัญ: ไก่พื้นเมือง ไก่คอล่อนศรีวิชัย การผลิต ต้นทุน ผลตอบแทน

คำนำ

ปัจจุบันความต้องการบริโภคไก่พื้นเมืองทั้งตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากคุณสมบัติพิเศษของเนื้อไก่พื้นเมืองได้รับการยอมรับว่าเป็นเนื้อที่มีรสชาติดี เนื้อเหนียว แน่น มีมันน้อย อีกทั้งเป็นแหล่งอาหารโปรตีนคุณภาพดีที่มีความสำคัญต่อสุขภาพของคนในชุมชน และปลอดภัยจากการตกค้างของสารปฏิชีวนะต่างๆ ด้วยวิธีการเลี้ยง

แบบพื้นถิ่นจึงเป็นที่ต้องการของตลาดผู้บริโภค ส่งผลให้ราคาเนื้อไก่พื้นเมืองสูงกว่าเนื้อไก่ทั่วไป 2-3 เท่า โดยเฉพาะในเทศกาลสำคัญ เช่น ปีใหม่ และตรุษจีน เป็นต้น แนวโน้มการเติบโตของตลาดไก่พื้นเมืองที่สูงและสามารถขยายการผลิตเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ ในประเทศไทยมีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั้งหมด 2,558,749 ครัวเรือน (Information and Communication Technology Center, Department of livestock Development, 2018) โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่มีอยู่ทั่วประเทศที่สามารถเลี้ยงไก่พื้นเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงในรูปแบบขังกรงปล่อยลาน หรือกึ่งขังกึ่งปล่อย ซึ่งเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของไก่พื้นเมือง โดยผู้เลี้ยงไม่เสียเวลามากและสามารถพัฒนาเป็นธุรกิจได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับกระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการได้บริโภคอาหารปลอดภัยจากผลผลิตที่ปลอดภัย จึงเป็นเป้าหมายนำไปสู่การสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

ทั้งนี้การผลิตไก่พื้นเมืองยังคงประสบปัญหาในเรื่องการผลิต อัตราการเจริญเติบโตช้า ให้ผลผลิตต่ำ จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ส่งผลให้ไก่พื้นเมืองมีราคาสูงกว่าไก่เนื้อโดยเฉลี่ยประมาณ 20-30% (Laopaiboon *et al*., 2010) ส่งผลกระทบต่อราคาไก่ภายในประเทศ ทั้งนี้ยังต้องมีการสนับสนุนเทคนิคทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตไก่พื้นเมืองมีความสามารถในการผลิตเนื้อไก่ที่มีคุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศได้ หากพิจารณาในส่วนของไก่พื้นเมืองในประเทศไทยจะเห็นได้ว่า ไก่พื้นเมืองเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้กับประชากรได้ ในปี พ.ศ. 2553 ประชากรภายในประเทศมีการบริโภคเนื้อไก่เฉลี่ย 15 กก./คน/ปี เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2540 ที่มีการบริโภคเนื้อไก่เพียง 5 กก./คน/ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีอัตราการเติบโตค่อนข้างเร็วมากถึง 200% ประเทศไทยสามารถผลิตไก่เนื้อได้ 900 ล้านตัว/ปี โดยเป็นการบริโภคภายในประเทศ 72% (ประมาณ 650 ล้านตัว) ที่เหลือส่งออกต่างประเทศ (Sirimongkolkasam, 2010) สำหรับเนื้อไก่ที่วางจำหน่ายในตลาดของไทยมี 4 พันธุ์หลัก ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ซี (ไก่ไข่ตัวผู้) ไก่ลูกผสมพื้นเมืองและไก่พื้นเมือง โดยพบว่าเนื้อไก่ที่ผู้บริโภคต้องการมากที่สุด คือ ไก่พื้นเมือง รองลงมา คือ ไก่ลูกผสมพื้นเมือง ไก่โต้ง และไก่เนื้อ ตามลำดับ (Leotaragul *et al*., 2009) โดยปัจจัยที่มีผลต่อการชอบเนื้อไก่พื้นเมือง เพราะรสชาติดีและความแน่นนุ่มของเนื้อ คล้ายคลึงกับประเทศในเอเชียที่นิยมบริโภคเนื้อไก่พื้นเมืองมากกว่าไก่พันธุ์อื่นๆ อาทิ ประเทศจีน พบว่าเหตุผลที่มีการนิยมบริโภคไก่พื้นเมืองเพราะรสชาติ (Flavor) และความแน่น (Firmness) ของเนื้อ (Tang *et al*., 2009)

ไก่คอล่อนศรีวิชัย ซึ่งเป็นไก่ที่ได้รับการปรับปรุงสายพันธุ์จากศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราช สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ โดยมีลักษณะภายนอกประจำพันธุ์ คือ ส่วนบริเวณลำคอ หน้าอก และแผ่นหลังไม่มีขน จุดเด่นของไก่คอล่อนศรีวิชัย คือ เป็นไก่พื้นเมืองที่มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม สามารถเลี้ยงแบบธรรมชาติ โตเร็ว หน้าอกแน่นกลมไม่แหลม และทนร้อน (Bureau of Animal Husbandry and Genetic Improvement; Department of Livestock Development, 2019) ปัจจุบันจึงมีเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชให้ความสนใจในการเลี้ยง เพื่อนำไปสู่การสร้างอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้ แต่เกษตรกรยังขาดการจัดการข้อมูลด้านต้นทุน ผลตอบแทน รวมถึงการจัดการการผลิตอย่างเป็นระบบ ดังนั้นข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนที่ดีจะเป็นข้อมูลที่ช่วยในการวางแผนประกอบการตัดสินใจในการเลี้ยงไก่ต่อไป การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ครอบคลุมประเด็นด้านการศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย การวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนและช่องทางการจัดจำหน่ายของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ตลอดจนการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย ซึ่งเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกรในชุมชน

รวมทั้งเป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารของประเทศ โดยผลการศึกษาจะเป็นแนวทางเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการผลิตไก่พื้นเมืองของเกษตรกรไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ไก่ศรีวิชัย อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง (Structured interviews) และมีการตรวจสอบเครื่องมือโดยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจริง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะและรูปแบบการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย แหล่งทุนและสินเชื่อ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต ผลตอบแทน และช่องทางการจัดจำหน่ายของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย

ส่วนที่ 4 ข้อมูลอื่นๆ เช่น ปัญหาในการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัยและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง (Structured interviews) ดังนี้

1. วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive method) เป็นการวิเคราะห์โดยอาศัยวิธีการทางสถิติอย่างง่าย ด้วยค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย (Pongvichai, 2008) โดยใช้อธิบายถึงสภาพทั่วไปด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย

2. วิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative method) คำนวณหาต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย โดยวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนที่เป็นไปตามหลักทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งต้องมีการประเมินค่าใช้จ่ายทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด เช่น ค่าแรงงาน ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและอุปกรณ์ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงมากที่สุด รวมทั้งคำนวณหากำไรสุทธิ (รายได้รวมหักด้วยต้นทุนรวมทั้งหมด) และกำไรเหนือต้นทุนเงินสด (รายได้รวมหักด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดรวม)

ในส่วนของการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย โดยแบบประเมินคำตอบ ประยุกต์ตามแบบของ Likert scale question (Sukvibul, 2009) แต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือกโดยกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมิน ดังนี้

ระดับ 1 = ส่งผลกระทบน้อยที่สุด
ระดับ 2 = ส่งผลกระทบน้อย
ระดับ 3 = ส่งผลกระทบปานกลาง
ระดับ 4 = ส่งผลกระทบมาก
ระดับ 5 = ส่งผลกระทบมากที่สุด

โดยสอบถามถึงระดับผลกระทบในประเด็นต่างๆ ประกอบด้วย ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย และนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการประเมินผลกระทบใช้การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนจากมาตรฐานส่วนประเมินค่าชนิด 5 ระดับ และใช้การแบ่งช่วงการแปลผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น โดยใช้ค่าสูงสุดลบด้วยค่าต่ำสุด และหารด้วยจำนวนระดับที่ศึกษา ดังนั้นความห่างของแต่ละช่วงจึงเท่ากับ 0.8 สามารถแบ่งช่วงได้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย:

4.21-5.00 = ระดับมากที่สุด
3.41-4.20 = ระดับมาก
2.61-3.40 = ระดับปานกลาง
1.81-2.60 = ระดับน้อย
1.00-1.80 = ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ในพื้นที่อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 73.33 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 26.67 ซึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.67 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.33 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.00 ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.33 ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก โดยเฉพาะการทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้มีอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 13.34 โดยมีรายได้ครัวเรือนต่อปี อยู่ในช่วง 100,001-200,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.33 ส่วนการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยถือเป็นอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับครัวเรือน โดยเหตุผลหลักที่เลือกเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ด้วยสาเหตุความชอบส่วนตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมา คือ เลี้ยงเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 23.33

ลักษณะและรูปแบบการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยของเกษตรกรกลุ่มนี้ พบว่าเกษตรกรนิยมเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.34 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเลี้ยงไก่ประมาณ 1-2 ชั่วโมง/วัน แรงงานครัวเรือนในการเลี้ยงไก่ 1-2 คน/ครัวเรือน ขนาดพื้นที่ฟาร์มในการเลี้ยงไก่ประมาณ 100-400 ตร.ว./ครัวเรือน ด้านประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่ ไม่เกิน 5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 ส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงไก่มาจากครอบครัว (บรรพบุรุษ) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมา คือ ความรู้จากวิสาหกิจชุมชน (กลุ่มอนุรักษ์ไก่ศรีวิชัย) และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) คิดเป็นร้อยละ 16.66

ในเรื่องของแหล่งทุนและสินเชื่อ พบว่าครัวเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีภาระหนี้สิน จำนวน 22 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 73.33 โดยมีหนี้สินส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.63 แหล่งกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.45

ต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย

จากการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย จำนวน 30 ราย ในรอบการผลิต 1 รุ่น ระยะเวลา 4 เดือน พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อรอบการผลิต จำนวน 1,407.22 บาท/ราย และกำไรเหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อรอบการผลิต จำนวน 4,815.86 บาท/ราย ด้านต้นทุนรวมเฉลี่ยในการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยต่อรอบการผลิต จำนวน 12,728.28 บาท/ราย โดยแยกเป็นต้นทุนคงที่

ประกอบด้วยค่าเสื่อมราคาโรงเรือน ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ และค่าเสียโอกาสการใช้ที่ดิน ซึ่งไม่เป็นเงินสด จำนวน 758.64 บาท/ราย โดยเป็นค่าเสื่อมราคาโรงเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.61 ด้านต้นทุนผันแปรรวมเฉลี่ยต่อรอบการผลิตจำนวน 11,969.64 บาท/ราย สำหรับต้นทุนผันแปรที่สำคัญ 3 รายการ ได้แก่ ค่าอาหารไก่ คิดเป็นร้อยละ 60.03 ค่าเสียโอกาสแรงงานครัวเรือนที่ไม่เป็นเงินสด และค่าพันธุ์ไก่ คิดเป็นร้อยละ 22.14 และ13.34 ตามลำดับ (Table 1)

Table 1 Cost-benefit of farmers who raised Srivijaya Naked Neck chicken

Item	Value in cash (Baht)	Value non-cash (Baht)	Percentage
1. Fixed costs			
1.1 Depreciation of poultry structure		338.44	44.61
1.2 Depreciation of tools and equipment		156.87	20.68
1.3 Opportunity cost for land use		263.33	34.71
Total fixed costs		**758.64**	**100**
2. Variable costs			
2.1 Cost for chicken breed	1,596.67		13.34
2.2 Cost for chicken feed	7,185.00		60.03
2.3 Cost for drug and vaccine	245.64		2.05
2.4 Cost of floor laying materials	136.00		1.13
2.5 Cost of structure repairs and equipment	113.33		0.95
2.6 Others, such as selling expenses	43.00		0.36
2.7 Household opportunity cost		2,650.00	22.14
Total variable cost	**11,969.64**		**100**
Total cost	**12,728.28**		
Total cash cost	**9,319.64**		
Total revenue	**14,135.50**		
Net profit	**1,407.22**		
Profit is above cash costs	**4,815.86**		

Data from interviews and calculations

ช่องทางการจัดจำหน่ายไก่คอล่อนศรีวิชัย

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายไก่พื้นเมือง (ไก่คอล่อนศรีวิชัย) เป็นการศึกษาเพื่อแสดงการเคลื่อนย้ายของสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย จำนวน 30 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยจำหน่ายในรูปแบบไก่มีชีวิต มีราคาขายเฉลี่ย 80-90 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรมีช่องทางการจัดจำหน่ายไก่คอล่อนศรีวิชัยให้แก่พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมา คือ จำหน่ายให้กับพ่อค้าขายส่ง/พ่อค้าขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 16.67 และช่องทางอื่นๆ เช่น จำหน่ายให้กับผู้บริโภคในชุมชนโดยตรง หรือร้านอาหารในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 10.00 (Table 2)

Table 2 Distribution channels of Srivijaya Naked Neck chicken

Distribution channels	Frequency	Percentage
Local gathering merchants	22	73.33
Wholesale merchants / retail merchants	5	16.67
Others, such as community consumers / community restaurants	3	10.00
Total	**30**	**100**

Data from interviews and calculations

การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย

การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย เพื่อประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย พบว่าผลกระทบด้านเศรษฐกิจในประเด็นด้านการเพิ่มโอกาสการประกอบอาชีพในชุมชนลดปัญหาการว่างงานมากที่สุดเป็นลำดับหนึ่ง ($\overline{X}$=3.56) ทั้งนี้เนื่องมาจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทางการเกษตร โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้นิยมทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพรอง ซึ่งถือเป็นการเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้แก่สมาชิกในชุมชน รองลงมาคือ ประเด็นการเลี้ยงไก่ส่งผลให้รายได้ของผู้เลี้ยงเพิ่มขึ้น ($\overline{X}$=3.23) จากการทำอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งปัจจุบันพบว่าสินค้าเกษตรทั้งยางพาราและปาล์มน้ำมันประสบปัญหาราคาผลผลิตค่อนข้างต่ำ เกษตรกรมีรายได้ลดลง การเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้เสริมแก่ครัวเรือน โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยมีกำไรสุทธิเฉลี่ย จำนวน 4,815.86 บาท/ราย/รอบการผลิต ส่วนประเด็นการเลี้ยงไก่ส่งเสริมให้มีความมั่นคงด้านอาชีพ ($\overline{X}$=3.17) เนื่องจากการเลี้ยงไก่นอกจากสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนแล้ว ยังส่งผลต่อการสร้างความมั่นคงในอาชีพ เพราะหากเกษตรกรไม่เลือกประกอบอาชีพทางการเกษตรอื่นๆ การเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการประกอบอาชีพ และสามารถพัฒนาไปสู่การผลิตในเชิงพาณิชย์ที่สร้างรายได้และความมั่นคงในอาชีพได้ ทั้งนี้เนื่องจากไก่คอล่อนศรีวิชัยมีแนวโน้มการเติบโตของตลาดเพิ่มขึ้น ด้านภาพรวมการวิเคราะห์ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย ($\overline{X}$=3.21) (Table 3)

Table 3 Economic Impact of Srivijaya Naked Neck chicken production

Effect	$\overline{X}$	SD	Degree
Economic aspect			
1. Rearing of chicken results to an increase in the breeder's Income.	3.23	1.10	Moderate
2. Rearing of chickens reduces the burden of debt.	2.97	1.32	Moderate
3. Rearing of chicken promotes job security.	3.17	0.79	Moderate
4. Rearing of chicken improves the breeder's well-being.	3.13	0.68	Moderate
5. Rearing of Chicken increase career opportunities in the community, reduce unemployment.	3.56	0.81	Good
Total	**3.21**	**0.85**	**Moderate**

Data from interviews and calculations

การประเมินผลกระทบด้านสังคมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย เพื่อประเมินผลกระทบทางสังคมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย พบว่าผลกระทบด้านสังคมในประเด็นด้านสมาชิกในครอบครัวมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วยกันมากขึ้น ($\overline{X}$=3.83) มากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ฟาร์มไก่ในบริเวณบ้าน การเลี้ยงไก่ใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 1-2 ชั่วโมงต่อวัน และเป็นแรงงานในครัวเรือน การเลี้ยงไก่จึงเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน รองลงมา คือ มีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในชุมชน ($\overline{X}$=3.76) เนื่องจากกระบวนการผลิตไปจนถึงการตลาด เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ คอล่อนศรีวิชัยในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ปรึกษาและช่วยกันแก้ไขปัญหารวมทั้งเมื่อมีการจัดโครงการต่างๆ โดยหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมกลุ่มและพบปะกันในชุมชน สร้างความสามัคคีในวิถีชีวิตชุมชนไทย ด้านประเด็นการเลี้ยงไก่ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัว มีสุขภาวะทางอารมณ์ที่ดี ($\overline{X}$=3.73) เกษตรกรมีความชอบส่วนตัวในความสวยงามของลักษณะไก่พื้นเมือง ส่งผลต่อภาวะทางอารมณ์เปรียบเสมือนการได้ทำงานอดิเรกที่ชื่นชอบ อีกทั้งการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยเป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารในชุมชน ($\overline{X}$=3.60) หากเกิดสถานการณ์ผิดปกติการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยเป็นอีกทางเลือกหนึ่งช่วยป้องกันการขาดแคลนอาหาร ไก่คอล่อนศรีวิชัยนับเป็นแหล่งอาหารโปรตีนให้แก่ชุมชน ส่วนภาพรวมการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสังคมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย ($\overline{X}$=3.61) (Table 4)

Table 4 Social impacts of Srivijaya Naked Neck chicken production

The effect	$\overline{X}$	SD	Degree
Social			
1. Family members have more opportunities to participate in activities.	3.83	1.01	Good
2. Encourage family members have good emotional health.	3.73	0.82	Good
3. Reduce social problems in the community such as drugs	3.13	0.73	Moderate
4. There are meetings, idea exchange and opinions with each other in the community.	3.76	0.43	Good
5. Promote food security in the community	3.60	1.10	Good
Total	**3.61**	**0.68**	**Good**

Data from interviews and calculations

การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย เพื่อประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย พบว่าผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในประเด็นด้านการนำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\overline{X}$=2.86) มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากด้านอาหารสัตว์นอกจากการใช้อาหารสำเร็จรูป เกษตรกรมีการนำวัตถุดิบที่หาได้ในชุมชนหลากหลายชนิดเป็นเศษเหลือทางการเกษตร ซึ่งนำมาผลิตเป็นอาหารสัตว์ได้ เช่น กากปาล์ม หยวกกล้วย สาคูบด ปลายข้าว รำข้าว เป็นต้น รองลงมา คือ การเลี้ยงไก่ส่งผลให้ได้อยู่กับสภาพแวดล้อมในชุมชนเพิ่มขึ้น ($\overline{X}$=2.73) การเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยธรรมชาตินิยมเลี้ยงแบบปล่อย ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงมีเวลาอยู่กับสภาพแวดล้อมในชุมชนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการเลี้ยงไก่ส่งผลให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ($\overline{X}$=2.50) เนื่องจากอาหารสัตว์เป็นวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในชุมชน เกษตรกรจึงหันมาให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และใส่ใจทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ภาพรวมการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย ($\overline{X}$=2.52) (Table 5)

Table 5 Environmental impacts from Srivijaya Naked Neck chicken production

Effect	$\overline{X}$	SD	Degree
Environmental			
1. Rearing of chickens allow the people to stay more within the environmental conditions of the community.	2.73	0.69	Moderate
2. There is a beneficial use of natural resources in the community	2.86	0.81	Moderate
3. Recognizing the importance of conserving the community's resource	2.50	0.57	Little
4. Rearing of chicken results in an increase of waste in the community.	2.26	0.44	Little
5. Rearing of chicken cause unpleasant smell in the community.	2.23	0.43	Little
Total	**2.52**	**0.38**	**Little**

Data from interviews and calculations

การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย

การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบด้านสังคมมากที่สุด ในประเด็นสมาชิกในครอบครัวมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วยกันมากขึ้น เป็นลำดับที่หนึ่ง ($\overline{X}$=3.83) รองลงมา คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในประเด็นด้านเพิ่มโอกาสการประกอบอาชีพในชุมชน ลดปัญหาการว่างงาน ($\overline{X}$=3.56) และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ด้านการนำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\overline{X}$= 2.86) และผลกระทบในภาพรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย ($\overline{X}$=3.11) (Table 6)

Table 6 Impact assessment on the economy, society and environment from the production of Srivijaya Naked Neck chicken

Impact of producing Srivijaya Naked Neck chicken	$\overline{X}$	SD	Degree
Economic	3.21	0.85	Moderate
Social	3.61	0.68	Good
Environmental	2.52	0.38	Little
Total	**3.11**	**0.53**	**Moderate**

Data from interviews and calculations

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ซึ่งเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้เพิ่มแก่เกษตรกรในชุมชน พบว่าเกษตรกรมีกำไรเหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อรอบการผลิต จำนวน 4,815.86 บาท/ราย ทั้งนี้จะเห็นว่ากำไรเหนือต้นทุนเงินสดยังคงมากกว่าศูนย์ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรยังคงสามารถดำเนินกิจกรรมเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยต่อไปได้ เนื่องจากผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสดมากกว่าศูนย์ หมายถึง เกษตรกรยังคงมีกำไรสูงกว่าต้นทุนเงินสดที่ใช้ในการผลิต ด้านต้นทุนผันแปรที่สำคัญในการผลิตมากที่สุด คือ ค่าอาหารไก่ คิดเป็นร้อยละ 60.03 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Bureau of Agricultural Economic Research (2010) พบว่าต้นทุนการผลิตไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแบบอิสระและแบบประกันราคา ประกอบด้วย ค่าอาหารสัตว์ที่มีสัดส่วนสูงที่สุดร้อยละ 66.10 และ 69.63 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ ค่าพันธุ์สัตว์ มีสัดส่วนร้อยละ 16.76 และ 15.06 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ทั้งนี้ต้นทุนค่าอาหารสัตว์ที่มีสัดส่วนสูงนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prapasawat *et al.* (2012) ทั้งนี้เห็นได้ว่าในการเลี้ยงไก่โดยส่วนใหญ่ต้นทุนที่สำคัญที่สุด คือ ต้นทุนค่าอาหารสัตว์ ดังนั้นหากมีการบริหารจัดการต้นทุนค่าอาหารสัตว์ที่ดีจะส่งผลต่อรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ด้านการศึกษาวิถีการตลาดหรือช่องทางการตลาดไก่พื้นเมืองเป็นการศึกษาเพื่อแสดงการเคลื่อนย้ายของสินค้าจากผู้ผลิตผ่านพ่อค้าคนกลางประเภทใดบ้างก่อนถึงมือผู้บริโภค จากการศึกษาช่องทางการจัดจำหน่ายไก่คอล่อนศรีวิชัย พบว่าเกษตรกรนิยมจำหน่ายให้พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.33 ทั้งนี้เนื่องจากความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและความไว้วางใจ ซึ่งทำการติดต่อซื้อขายกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่ทั้งนี้จากการศึกษางานของ Saenkhunthow *et al.* (2016) ซึ่งทำการศึกษาการผลิตและการตลาดไก่พื้นเมืองในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม พบว่าวิถีตลาดไก่พื้นเมืองในพื้นที่ดังกล่าว เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเหลือจึงจำหน่ายเป็นไก่มีชีวิต โดยเน้นจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในชุมชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.60 รองลงมา คือ พ่อค้าผู้รวบรวมในชุมชน ร้อยละ 29.49 เครือข่ายเกษตรกร ร้อยละ 24.28 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดมหาสารคามทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ผลิต รวบรวม ชำแหละ และจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง

จากการศึกษาผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบด้านสังคมมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นด้านสมาชิกในครอบครัวมีโอกาสร่วม

กิจกรรมด้วยกันมากขึ้น จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่เกษตรกรต่างคนต่างมุ่งหารายได้เพื่อตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิต การเลี้ยงไก่พื้นเมืองคอล่อนศรีวิชัย ซึ่งใช้แรงงานในครัวเรือนทุกขั้นตอนการผลิต เป็นการช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้นในครอบครัว รองลงมา คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเด็นด้านการเพิ่มโอกาสการประกอบอาชีพในชุมชน ลดปัญหาการว่างงาน เนื่องจากการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยถือเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้เพิ่มให้กับครัวเรือนเกษตรกร ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย โดยเฉพาะด้านการนำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สืบเนื่องจากการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยมีต้นทุนสูงที่สุดในส่วนของต้นทุนผันแปร คือ ค่าอาหารสัตว์ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้อาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยง แต่ทั้งนี้เกษตรกรมีการนำวัตถุดิบที่หาได้ในชุมชน ซึ่งเป็นเศษเหลือทางการเกษตรนำมาผลิตเป็นอาหารสัตว์เสริม เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ ซึ่งเป็นการนำทรัพยากรที่มีในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้การส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตไก่พื้นเมืองแก่กลุ่มเกษตรกรจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกร

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ด้านต้นทุนผลตอบแทนของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัยมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อรอบการผลิต จำนวน 1,407.22 บาท/ราย และกำไรเหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อรอบการผลิต จำนวน 4,815.86 บาท/ราย ด้านต้นทุนรวมเฉลี่ยในการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย จำนวน 12,728.28 บาท/ราย โดยพบว่าต้นทุนคงที่มากที่สุด คือ ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน คิดเป็นร้อยละ 44.61 สำหรับต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าอาหารไก่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.03 ค่าเสียโอกาสแรงงานครัวเรือนที่ไม่เป็นเงินสด และค่าพันธุ์ไก่ คิดเป็นร้อยละ 22.14 และ 13.34 ตามลำดับ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายไก่คอล่อนศรีวิชัย พบว่าเกษตรกรนิยมจำหน่ายให้พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมา คือ จำหน่ายให้แก่พ่อค้าส่ง/พ่อค้าปลีกที่มารับซื้อในชุมชน

ด้านการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับผลกระทบด้านสังคมมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นด้านสมาชิกในครอบครัวมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วยกันมากขึ้น เป็นลำดับหนึ่ง ($\overline{X}$=3.83) รองลงมา คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเด็นด้านการเพิ่มโอกาสการประกอบอาชีพในชุมชน ลดปัญหาการว่างงาน ($\overline{X}$=3.56) และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการเลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย ในประเด็นด้านการนำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\overline{X}$=2.86) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัยของกลุ่มเกษตรกรส่งผลให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในโครงการ “ต้นทุน-ผลตอบแทนและผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย” พบว่าการสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองต่อครัวเรือนจะต้องคำนึงถึงการจัดการต้นทุนและผลตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดการต้นทุนค่าอาหารสัตว์ซึ่งเป็นต้นทุนหลักในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การบริหารจัดการเพื่อลดต้นทุนการผลิตจะส่งผลต่อการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งภาครัฐควรส่งเสริมในเรื่องช่องทางการจัดจำหน่าย ตลอดจนการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสารทั้งทางด้านวิชาการและข้อมูลทางด้านการตลาด รวมทั้งการพัฒนาการผลิตไก่พื้นเมืองแก่กลุ่มเกษตรกร

เพื่อให้เกษตรกรมีแนวทางและเป้าหมายร่วมกันจะช่วยให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่คอล่อนศรีวิชัย อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณเครือข่ายการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก สกอ. ภาคใต้ตอนบน สำหรับทุนอุดหนุนโครงการวิจัย รวมถึงคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการวิจัยนี้มาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

Bureau of Agricultural Economic Research. 2010. **The Study of the Breakeven Point of Laying Hen Independent and Contracted Versions.** Agricultural Economic Research No.108. Bangkok: Office of Agricultural Economics. 43 p. [in Thai]

Bureau of Animal Husbandry and Genetic Improvement, Department of Livestock Development. 2019. **Srivijaya chicken**. [Online]. Available http://secretary.dld.go.th/webnew/images/stories/meetting/re08_003.pdf (10 June 2020). [in Thai]

Information and Communication Technology Center, Department of Livestock Development. 2018. **Database system for farmers**. [Online]. Available http://ict.dld.go.th/webnew/images/stories/stat_web/yearly/2561/land/T6-1.pdf (22 April 2020). [in Thai]

Laopaiboon, B., M. Duangjinda, T. Vongpralab, P. Sanchaisuriya, K. Nantachai and W. Boonkum. 2010. Testing of growth performances and meat tenderness in crossbred chicken from Thai indigenous sire and commercial dam. **Khon Kaen Agr. J**. 38: 373-384. [in Thai]

Leotaragul, A., C. Prathum and S. Morathop. 2009. **Guidelines for creating the awareness of Pradu black tail chicken of consumers in Chiang Mai**. 80 p. *In* Full Paper. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). [in Thai]

Pongvichai, S. 2008. **Statistical Data Analysis by Computer.** 19th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. 477 p. [in Thai]

Prapasawat, C., S. Laothong, A. Leotaragul, P. Rattanachawanon and C. Prasert. 2012. **Economic development of native chicken (Chee-Tha Pra) to response for career of farmers and consumers**. 43 p. *In* Full Paper. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). [in Thai]

Saenkhunthow, U., C. Prasert and K. Nonta. 2016. **Study on the system of production and marketing of Thai native chicken in Mahasarakham province.** [Online]. Available http://region4.dld.go.th/webnew/images/stories/vichakarn/04-2-04-60.pdf (15 April 2020). [in Thai]

Sirimongkolkasam, A. 2010. The animal husbandry industry will flourish or wilt. **Chicken and Pig Magazine** 8: 30-33. [in Thai]

Sukvibul, T. 2009. **Considerations for creating a rating scale tool for research**. [Online]. Available http://ms.src.ku.ac.th/schedule/Files/2553/ Oct/1217086.doc (2 May 2020). [in Thai]

Tang, H., Y. Gong, C. Wu, J. Jiang, Y. Wang and K. Li. 2009. Variation of meat quality traits among five genotypes of chicken. **Poultry Science** 88: 2212-2218.